

het gansche
pen, die geen
Dezen heb-
jaar zijn huis
in het Woord
ordt een mis-
Israël versla-
en dan maar
g komt niet,

en. Hij wilde
teeren? Maar
et toch door-
annetje niet
rarempel nog
fantelijk zegt
de man komt
hoort ge het
wel goed ge-

an den gang
in afval leeft.
krijgen ware
e heeft niets
oord van den
n, wat hij ook
n niet, even
zal aan het
gers natellen;
zou. Altijd in

op Pinksteren
der profetie.
de jongelingen
d: wie thans
en Góds,
eindig zwaar,
Als de ver-
d, en de sla-
diet bekeeren,
lere taak. De
lisatie groeit
ofd en Heer!
doen; de een-
ging om ver-
oet meedoen.
rk animeeren.
ten ontzaglijk
e palmen met
ond plaatsen.
lieten uitzien-
u verstandig,
beter weten
het beter we-
geen risico's
doorstaat: ik
an is het al-
n te ironisch;
inhoud? Na-
un je anders
zijn ze toch
ontenten. Dan
an „de oppo-

in de wereld?
k spreekt niet
kerkelijke tae-
simplen blijven
en. Want in
et woord van
k al werd hij
l, en al stond

B. H.

LIJK LEVEN

is dit nodig.
alde gedeelten
emand anders
naar het we-
is toch door
de antichrist
tinnig gebro-
er leeren zien
se", en samen-
ning, die zelf
an een massa-
der (valsche)
dezen „apoca-
n zijn, die zich
krant en van
ze lezen van
van het ver-
te Gods (men
vereiniteit uit
ze gedeeltelijk
de souverei-
als de U.N.O.
zich gaat be-

moelen met de „opvoeding" (en alzo komt tot de U.N.E.S.C.O.), dan letten zij des te scherper op, deze bijbel-lezers; zij realiseren zich, dat we in de vijftig jaar, die verlopen zijn tusschen Wilhelmina en Juliana, ook in dit land, dat niet veel meer te vertellen heeft, den antichrist als het ware tegemoet gesnelde zijn.

In een circulaire van een boekhandel las ik onlangs, dat het maar goed was, dat er binnenkort weer een boek van een barthiaan over het barthianisme kwam; want als nu al tusschen barthianisme en antichrist verband gelegd werd door den Reformatie-redacteur, wel, dan moest er toch ook eens precies verteld worden wat het barthianisme is. Vermoedelijk zullen juist de volzinnen van Barth, waar alles op vastzit, niet worden uitgeplozen. Maar we vragen: is doorbraak niet een typisch programpunt van wie de massa niet meer wil laten denken uit de oude schemata, de oude dilemma's van ja en neen? Hebben niet de mystieken en de anti-mystieken (Barth e.s.) zich ten slotte daarin vereenigd? En zal niet een doorbraak door de oude fronten heen het snelst werkend middel moeten zijn voor de antichristelijke concentratie eener alle souvereiniteit aan den „wereldwil" ontleende uiterste macht?

Aan deze dingen dacht ik terug, toen ik onlangs in een artikel van H. Bordeaux, secretaris van The American Council of Christian Churches (Amerikaanschen Raad van Christelijke Kerken) de mededeeling trof, dat dr W. A. Visser 't Hooft, barthiaan, en secretaris van den „Wereldraad van Kerken", promotor dus van de „oecumenische beweging", in een toespraak tot de in Oslo gehouden conferentie van Jonge menschen, de verzekering gegeven heeft, dat, indien maar eenmaal de Wereldraad van Kerken haar vollen wasdom zou bekomen hebben, ook organisatorisch, en contact zou gemaakt hebben met de krachten van den Internationalen Zendingraad in een algemeene commissie, deze commissie dan zou trachten, te worden toegelaten tot de Vereenigde Naties als een organisatie van „klasse B".

De Heer Bordeaux legt terecht hierbij den vinger. Hij zegt: de verbeterde strijd der modernisten tegen hen, die het zuivere evangelie nog prediken, ontving in Amerika nog pas een duidelijke illustratie in het optreden van den Federalen Raad in de Vereenigde Staten van Amerika. En, zoo voegt hij eraan toe: die strijd neemt nu wereld-afmetingen aan. Men wil van zulke commissies, als hierboven bedoeld, oprichten in binnen- en buitenland. Wat de zending betreft — zouden dan de bestuurders van zulke aan de U.N.O. onderworpen comités kunnen uitmaken, wie wel en wie niet zouden toe te laten zijn tot een bepaald zendingsveld, waar kerken konden opgericht worden en waar niet.

Wij voor ons gelooven dat dit meenens is: we zien reeds bepaalde bij den zendingsarbeid te passeeren instanties zooveel mogelijk in deze richting werken. Heel de wereld maakt zich gereed voor de laatste concentratie; en de idee der decentralisatie wordt dan ook prompt prijsgegeven door „Baarn", het door Bavinck en geestverwanten bestuurde „zendingscentrum" der synodocraten.

Dat zulke grootscheepsche organisaties niet buiten de politieke spanningen kunnen blijven, zal ieder duidelijk zijn. Religie en politiek hangen ten nauwste samen. Pseudo-religie doet dus hetzelfde, maar stuurt natuurlijk in politiek verkeerde richting. En de oecumenische beweging, gelijk ze uitkomt in den Raad van Kerken etc. laat zich hierin niet onbetuigd.

Een bewijs hiervan vindt men aangehaald in het orgaan „Christian Beacon" (XIII, 13, van 6 Mei j.l.). Daar staat een artikel in onder den titel „Rampant Pacifisme", hetgeen zoo iets kan beteekenen als: Pacifisme door dik en dun. De „Federale Raad van de Kerken van Christus in Amerika" (Federal Council of the Churches of Christ in America) heeft door middel van zijn uitvoerend comité een „Program voor den Vrede" gepubliceerd. Het is, en dat zegt niet zoo'n klein beetje, aangeboden aan President Truman. Dr Walter W. van Kirk, een leidend pacifist, heeft bij gelegenheid van het daartoe gebrachte bezoek aan den Amerikaanschen president het woord gevoerd.

De tekst van dit Program voor den Vrede staat in extenso opgenomen in hetzelfde nummer van genoemd blad. Er staan bijzonder duidelijke uitspraken in. Het volk moet niet in een oorlog toestemmen. Oorlog kan vermeden worden. Het volk dient van de kerk weer een getuigenis te vernemen omtrent Gods rechtvaardige liefde tot ALLE MENSCHEN, en aangaande de realiteit van een Christelijke wereld-vriendschap. Van de groote antithese schijnt men hier nooit gehoord te hebben, van het zetten van vijandschap tusschen Christus en Antichrist evenmin. Verder wordt uitvoerig gesproken over Rusland; zijn agressie wordt toegeschreven aan allerlei fouten bij niet-Russen hoofdzakelijk. En de ethiek van de tegenover Rusland aan te nemen houding wordt grootendeels beheerscht door de in dit stuk beweerde goedgezindheid van Stalin en de zijnen. Het laatste zinnetje van het lange stuk loopt uit op de bewering, dat God door Christus alle menschen tot zich zoekt te trekken gelijk Hij ze ook wil trekken tot vriendschap onderling. Alle menschen.

Terecht plaatst de redactie van Christian Beacon hier allerlei vraagtekens. Met name bij de passage, waarin gezegd wordt, dat, als maar de andere landen

Ruslands economische inzichten volgen, Rusland niet zal aanvallen. Erger naïveteit kan men zich moeilijk indenken. Als zelfs de Benelux-landen hun economische aansluiting niet willen volbrengen zonder „culturele", en als „culturele penetratie" tegenwoordig meteen beteekent „religieuze", en als „religieuze" wil zeggen „politieke", dan kan niemand zich wijs maken, dat Russische economie, kwam ze tot heerschappij, zou blijven staan bij economie, en niet zou doorstooten tot „culturele" totalisatie, ook inzake de religie. Geef Rusland zijn zin, en ge krijgt geen oorlog, zoo luidt het positieve advies. En het negatieve: geen oorlog, ook geen preventieven.

Dat de Wereldraad van Kerken het pacifisme (lees de weerloosheid) in de hand werkt, en door begunstiging van het socialisme het communisme in de hand werkt, is duidelijk.

Geen wonder, dat tegen dit anti-gouvernementele politieke drijven van christelijken naam voerende pacifisten-oecumenici in Amerika verzet rees. Tegenover het manifest der bovengenoemden heeft de American Council of Christian Churches, bijeen te Atlanta, 6—9 Mei j.l. zich uitgesproken. In zijn Program for Freedom and Peace heeft het geconstateerd, dat het program der anderen gebaseerd was op de principes der pacifisten, en Rusland in de kaart speelde, door een politiek van weifeling en onzekerheid tegenover Rusland aan te bevelen. Het geeft getuigenis, dat tegenover Rusland dezelfde beginselen zijn te verdedigen als tegenover Hitler. In tegenstelling met het hierboven geciteerde manifest met zijn leuze van „geen verzoening met de oorlogsidee" stelt dit Program de leus van „geen verzoening met het communisme". Het communisme, aldus dit een klare taal sprekende manifest, is niet in compromits te brengen met een of ander systeem van vrijheid. Het is een misverstand, als men den indruk wekt, dat het communisme dezelfde sociale doeleinden nastreeft als het Christendom.

Tot in details daalt dan het manifest af. De hulp aan West-Europa is niet bestemd om dat gedeelte van Europa open te breken voor het socialisme, doch om het de kans te geven zich te verdedigen tegen

Over Emigranten

Met verlof van geadresseerde geef ik hier eenige bijzonderheden uit een brief, die onlangs van bevoegde zijde gericht werd tot een broeder uit Amerika, die tijdelijk in ons land vertoefde. Daarin werd een ander meegedeeld over Canada, waar twee predikanten der Protestant Reformed Churches, ds J. D. de Jong en ds Hofman een aantal immigranten hebben opgezocht. De indrukken, die zij opdeden, en hun verhaal aangaande sommige feiten; zijn leerzaam. De gereformeerden onder de immigranten in Canada, blijken verspreid over een zeer uitgebreid deel van het land. Een behoorlijk aantal heeft 'n plaats gevonden in de buurt van centra, waar zij des Zondags kunnen samen komen (zeer dikwijls bovendien met veel moeite) en onder leiding van dominees van de Chr. Ref. Church godsdienstoefening kunnen houden. Alle leden der „synodale" kerk lid zijn van de Chr. Ref. Church. Een groot aantal van hen kan geregeld ter kerke gaan, anderen behooren tot groepen, die een „mission station", een z.g. „zendingspost", vormen. Op verschillende plaatsen is men van plan deze groepen tot plaatselijke kerken te maken, zooals bijv. in Kitchener, St. Catharines, en andere plaatsen.

Ook schijnt het, dat verschillende leden van de Hervormde Kerk zich bij de Chr. Ref. Church hebben gevoegd.

Wat de „vrijgemaakte" menschen betreft: sommigen hebben zich eveneens bij de Chr. Ref. Church gevoegd, maar anderen blijven nog op zichzelf staan. Verschillende van deze broeders zouden wel graag contact met elkaar willen opnemen, en indien mogelijk, zich willen samenvoegen in eenige plaatsen, die centraal gelegen zijn. Dit laatste zou misschien mogelijk zijn voor sommigen van hen, maar, wat de anderen betreft, zijn de moeilijkheden vele. Over het geheel genomen vonden de predikanten der Protestant Reformed Churches bij de vrijgemaakte broeders een gewillig oor en is men wel geneigd contact met hen op te nemen. Op het oogenblik zijn de vrijgemaakten verspreid over heel Ontario, en sommigen zijn overgebracht naar de provincie Alberta enz. Het ligt voor de hand, dat de Chr. Ref. Church er niet veel belang bij heeft deze menschen bij elkaar te krijgen. Indien het hun mogelijk was, zouden zij het liefst deze menschen willen opnemen in hun eigen kerk. Mr J. Vellinga is belast met de zorg voor plaatsing der immigranten. Of hij op dit punt strikt neutraal is, kunnen wij niet constateeren. In ieder geval is hij een invloedrijk man. Men heeft opgemerkt, dat er in de buurt van Chatham, waar de meeste immigranten zich gevestigd hebben, slechts één vrijgemaakt gezin is, voor zoover men kon nagaan. (Er is wel een tweede gezin geweest, maar dat is vertrokken naar Hamilton, en het gezin, dat er nu is, kwam hier eigenlijk op min of meer toevallige wijze.) Er zou nog een gezin zich vestigen, maar gedurende den tijd, dat bedoelde predikanten er waren, was het nog in Nederland en het

Rusland. Wachten op een tweede Pearl Harbour heeft geen zin: en het volk wijs te maken, dat Rusland stil zit, evenmin. Daarom is het gevaarlijk, als in den naam van de christelijke kerken een socialisme gepredikt wordt, dat in feite het communisme bevordert. Aldus dit Amerikaansche contra-getuigenis.

Ons doel met het verhaal van deze dingen is niet in politieke details te treden. Daarvoor ware dit artikel veel te kort. Want beide memories halen veel meer overhoop, dan wij in deze korte samenvatting laten doordringen tot de lezers.

Voor ons doel is het reeds voldoende, indien onze lezers weten:

1) dat de z.g. oecumenische beweging zich ten dienste stelt van politieke machten, die van de grondgedachten der Schrift en der christelijke belijdenis zich meer en meer losmaken;

2) dat het streven der linksche en opdringende synodocraten, die „oecumenisch denken" identificeeren met „grootse" en „forsch" en „dapper" denken" derhalve vrij dom is, en van een gevaarlijke naïveteit;

3) dat het tijd wordt, dat diegenen, die aan de christelijke belijdenis vasthouden, een ontmoeting in wereldverband gaan organiseren. Niet in kerkverband; want dat kon eerst geschieden, indien over de kwestie der belijdenis ingrijpender gesproken ware dan thans het geval is. Maar in een contact van ontmoeting en verkenning en hulpverlening, mede ter bestrijding dergenen, die onder den christelijken en kerkelijken naam een wereldpolitiek steunen, die de kerk naar den afgrond voert, door in de kaart van haar vijanden te spelen.

O neen, we zeggen niet, dat in zulk een debat de dilemma's principieel zuiver gesteld zijn. We leeren niet: Rusland is verkeerd, en dus is Amerika goed. Een wereldpolitiek van het natuurrecht is even gevaarlijk als het communisme met zijn evolutionistische of andere achtergronden. De grenslijn loopt voor ons besef anders dan tusschen: rood en anti-rood, communist en anti-communist.

Maar, als „rood" en „communist" gehoopt en wordt door de „kerken", dan passen we op. En blazen verzamelen.

K. S.

is moeilijk te zeggen, waar dat gezin eventueel terecht zal komen. (De heer Vellinga woont in de buurt van Chatham en is lid van de Chr. Ref. Church ter plaatse.)

Maar zeer opmerkelijk blijft onder dit alles het feit, dat de vrijgemaakte menschen verspreid worden over geheel Ontario, Alberta enz.

Het lijkt ons toe, dat er de mogelijkheid bestaat, om met samenwerking van iedereen, in het bijzonder van de immigranten zelf en van de Protestant Reformed kerken, verschillende kleine groepjes te vormen op bijv. twee of drie plaatsen. Of er zich dan misschien nog anderen bij zullen voegen, kan men thans nog niet zeggen. Dit is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. Buitendien, indien men iets zou willen doen in de richting van de plannen, die overwogen zijn, met betrekking tot het zoeken van „sponsors", (boeren, die zich borg stellen voor een immigrantengezin), zou men er eerst voor moeten zorgen, vasten voet te hebben in Canada. Daarna zou men dan in deze richting kunnen gaan werken.

De wintertijd is voor den arbeid wel het meest betekeniskvol: de boeren kunnen dan rekenen op de menschen, waarvoor zij zich borg hebben gesteld.

Aan den briefschrijver zijn gevallen ter oore gekomen, waarin vrienden en verwanten (immigranten) in Canada een „sponsor" vonden voor hun vrienden. Maar zelfs — zoo lezen we — zelfs in dergelijke gevallen moet alles afgehandeld worden via het bureau van Vellinga. Natuurlijk kennen de menschen, wanneer zij naar Canada komen, de kaart van het land niet, en men kan van hen op dit punt ook niet zooveel verwachting koesteren. Maar er zijn verschillende gevallen op te noemen, waarin verwanten een plaats wisten te vinden in hun nabijheid voor familieleden. Volgens den Attaché van de Nederlandsche Regeering worden zij zoo spoedig mogelijk geplaatst en zonder onderscheid.

Toch moet er voor elk apart geval steeds een „sponsor" zijn, die den immigrant een plaats wil geven, en deze moet in staat zijn aan te toonen, dat hij geschikt is voor zijn werk. Veronderstel eens, dat iemand naar Canada wil gaan om in Ontario het gewone boerenwerk te gaan verrichten. In zoo'n geval wordt er dan natuurlijk uitgekeken naar een „sponsor", die een dergelijk persoon kan opnemen. Maar dan kan het zijn, dat er een „sponsor" in Alberta is, die zich opgeeft voor een dergelijk geval. De mogelijkheid is natuurlijk groot, dat hij, die zich in Ontario zou willen vestigen, terecht komt in Alberta.

Ook doen er zich gevallen voor — aldus nog steeds de briefschrijver — waarin menschen geplaatst worden in een werkkring, die niet geschikt voor hen is. Zoo kan het bijv. gebeuren, dat er iemand is, die op een boerderij met vruchtboomen werkt, en wien dit werk niet ligt. Maar op een melkfarm zou hij zich volkomen thuis voelen. Dergelijke gevallen vormen één van de redenen voor nog al talrijke verplaatsingen. Veel immigranten, die in het afgelopen jaar hier kwamen, hebben nu een anderen boer, wonen in

een andere streek enz. Een andere reden voor verhuizing is het huis, de boer (het zijn allemaal ook geen beste boeren), de onmogelijkheid om regelmatig ter kerke te gaan, enz. Wij hebben menschen ontmoet (ik denk nu aan 'n „synodaal” iemand) die nogal in de moeite zitten, ver van de dichtstbij gelegen kerk of „mission station” af. Sommigen van deze menschen kunnen alleen maar naar een kerk gaan, waar in het Engelsch de godsdienstoefening gehouden wordt, misschien naar een „United Church” (en dat is ook al niet veel, zoo'n Vereenigde Kerk). Zodoende zijn er nogal wat oorzaken te vinden voor het rondzwerven.

In het beste geval wordt er veel gevegd van het aanpassingsvermogen der menschen; van verschillenden wordt zeer veel gevegd. Het is geen grapje, maar wij waren nog al verwonderd over den moed en de hoop van het meerendeel der immigranten.

De emigranten moeten het zich vooral maar niet al te mooi en te gemakkelijk voorstellen. Een groot aantal zal veel moeite hebben te overwinnen voor zij op zichzelf kunnen staan en een tamelijk goed inkomen hebben. Vooral gezinnen met een paar kleine kinderen zullen een moeilijken tijd moeten doormaken om de eindjes aan elkaar te kunnen houden; hun loon is te laag. Verschillende menschen zijn geplaatst in districten, zooals bijv. in de buurt van St. Catharines, waar het land zoo kostbaar is, dat het ons totaal onmogelijk lijkt, dat zij ooit in staat zullen zijn om iets voor zichzelf te beginnen. Daarom, indien de menschen tevreden zijn met schier alles, indien zij den spirit der pioniers deelsachtig zijn en zich behoorlijk kunnen aanpassen, en indien zij hun immigratieplannen beschouwen onder het gezichtspunt van een verre toekomst, laat ze dan naar Canada toekomen. Maar men moet nooit denken, dat de gebraden varkens hier met het mes in den rug loopen.

Wij kregen den indruk — zoo vertelt onze correspondent uit Amerika — van de officieele instanties in Ottawa, dat zij de immigranten beschouwen als helpers van de boeren. En de boeren beschouwen hen als goedkope arbeidskrachten, als een weer andere machine, die het werk voor hen doet.

Tenslotte — aldus gemelde brief — indien de vrijgemaakte broeders het contact met elkaar niet willen verliezen en hun eenheid willen bewaren, moeten zij allen met elkaar samenwerken, zoowel in Canada als in Nederland, door middel van hun organisatie. Verlies geen oogenblik uit het oog, dat de Chr. Ref. Church het hun niet gemakkelijk zal maken. Of er wel eens iets zou te bereiken zijn bij de Chr. Ref. Church op dit punt en of Vellinga wel eens

bereid zou zijn om samen te werken in deze zaak kan ik — zoo zegt correspondent — niet zeggen. Wij hebben verscheidene keeren geprobeerd hem te spreken te krijgen, maar wij vonden hem nooit thuis.

Nog een paar opmerkingen:

Indien één van de broeders in Nederland Canada zou willen bezoeken, zou hij een goed oog-getuige kunnen zijn. Op deze manier zou men zich goed kunnen realiseren de groote moeite, die voor de vrijgemaakte menschen eraan verbonden zijn om zich plaatselijk te centraliseeren, de afstanden, het vervoer enz. Maar zoo'n persoon moet iemand met een gezond verstand en een realistischen kijk zijn. Natuurlijk is het niet beslist noodzakelijk, maar voor hun eigen geruststelling zou het geen kwaad kunnen.

Over de kwestie, wat voor Canada door de Protestant Reformed Churches te doen is, hoopt haar synode te beslissen. Indien deze kerken in Canada zouden gaan arbeiden, hebben zij de samenwerking van allen noodig: al deze kerken, de „vrijgemaakte” kerken en de immigranten.

Wij hebben — aldus de schrijver — zeer fijne vrijgemaakte menschen ontmoet, die met hart en ziel belang stelden in ons en onze zaak. Ik denk nu bijv. aan een zekeren mr Oosthoek (een zeer bekwaam man, leden van de kerk van de Loopstra). U kunt de Loopstra dit wel vertellen wanneer u hem ontmoet. Ook is er een mr Groenewegen, die zeer veel belangstelling blijkt te hebben. Toen wij mr Oosthoek vertelden zei hij mij: Broeders, er is hier een band gelegd en ik zie hier een taak voor mij in Canada. Hij zou ook prof. Schilder en ds Loopstra schrijven.

Men kan zich, desgewenscht, richten tot Rev. J. D. de Jong, 1304 Maude Ave., N. E., Grand Rapids, Mich. U.S.A., die hierover een brochure schreef. Ook door 't Mission Committee kunnen brieven beantwoord worden.

Hiermede hebben we een en ander meegedeeld uit een interessanten brief. Ik persoonlijk herhaal, dat m.i. de Protestant Reformed Churches de eenige zijn, waar onze kerkleden dadelijk thuis kunnen zijn; de Chr. Ref. Church heeft zich plompverloren aan de synodocraten uitgeleverd en hun verderfelijke formules plus andere ellenden aanvaard. En waar onze menschen — wat me ook van andere zijde bericht wordt — in feite van elkaar gescheiden worden, hoop ik, dat zij zich op tijd zullen wapenen tegen de gevaren van het isolement, en — hoe dan ook — zullen trachten te komen tot contact met de Prot. Ref. Churches. Over nadere details kan dan met haar predikanten gesproken worden.

K. S.

Welke houding neemt „Trouw” tegenover ons aan?

Ter inleiding op drie brieven, die hieronder volgen, diens, dat ik mij, bij schrijven van 27 Sept. 1947, gewend heb tot den Hoofdredacteur van het Dagblad „Trouw” over de wijze, waarop „Trouw” verslag gegeven had van de rede van Ds E. Th. v. d. Born, getiteld: „De kerk in de branding”, gehouden op den Theol. Hogeschooldag. Ik stelde daarin, naast andere vragen, ook deze: „Of moet ik de oorzaak hiervan (n.l. van dit zoo verslaan van deze redevoering, dat juist de quintessence weggelaten wordt) zoeken, dat „Trouw” niet op wil nemen, wat door Ds v. d. Born gezegd is? Omdat U, b.v. den inhoud van de rede van Ds v. d. Born gevaarlijk acht voor de eenheid van de A. R. Partij?”

Ik kreeg antwoord, gedateerd 4 Oct. 1947; maar, daar dit antwoord mij niet bevredigde, schreef ik 11 Oct. 1947 opnieuw aan Dr Bruins Slot en eindigde dit schrijven met deze vragen: „Acht de leiding van „Trouw” zich in de consciëntie, van Gods wege, gebonden aan hetgeen in de „Vervangingsformule” beleden wordt, zoo, dat wie de „Vervangingsformule” niet aanvaardt, dus in strijd komt met de belijdenis der „Drie formulieren van eenigheid”; zoo, dat deze belijdenis geldt voor heel het leven, dus ook voor het leiding geven in de politiek en het sociale leven? Is de leiding van „Trouw” bereid, van haar standpunt openlijk mededeeling te doen in „Trouw”, opdat wij volledig weten, wat wij aan elkaar hebben? M.a.w. opdat wij, naar ieders overtuiging, in gehoorzaamheid aan Zondag 21, vr. en antw. 55, zullen kunnen uitmaken, hoever de gemeenschap der heiligen reikt?”

Op 14 Oct. 1947 kreeg ik antwoord van Dr Bruins Slot. Hierin kwam o.a. dit voor: „De door U mij in Uw brief van 11 October gestelde vragen beantwoord ik dan ook niet. En wel daarom niet, wijl mijns inziens deze vragen aan „Trouw” niet behooren te worden gesteld. „Trouw” behoort m.i. geen positie in dit conflict te kiezen. En behoeft dat ook niet te doen om zijn roeping als voorlichtingsorgaan te dienen”.

Zooals onze lezers nu wel bekend zal zijn, bevatte het weekblad „Trouw”, waarvan de zelfde Dr Bruins Slot hoofdredacteur is, een artikel van „O.”, getiteld: „Nieuwe Tweespalt”. Onze eindredacteur heeft dit heele artikel reeds in „De Reformatie” opgenomen en van passende opmerkingen voorzien.

Op 17 April verzond ik den nu volgende brief aan Dr Bruins Slot:

Leiden, 17 April 1948.
Den Weled. zeergel. Heer Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot,
Hoofdredacteur Weekblad „Trouw”.
Amsterdam.

Weled. zeergel. Heer.

In het weekblad „Trouw” van 9 April j.l. staat als hoofdartikel afgedrukt een stuk, getiteld „Nieuwe Tweespalt”, ondertekend: „O.”.

Hierover wil ik tegenover U enkele opmerkingen maken.

Ten eerste: wie is deze „O”? Ondertekening met de naam voluit, komt mij zeer gewenst voor, als bijv. uit de kop van het blad niet duidelijk opgemaakt kan worden, wie met bepaalde initialen bedoeld wordt.

Vervolgens wil ik enkele opmerkingen maken over de inhoud en de strekking van dit artikel.

U schreef mij op 14 Oct. 1947 naar aanleiding van aanmerkingen mijnerzijds over de verslagen van de Theol. Hogeschooldag te Kampen: „Trouw behoort m.i. geen positie in dit conflict (bedoeld was het kerkelijke, P. J.) te kiezen. En behoeft dat ook niet te doen om zijn roeping als voorlichtingsorgaan te dienen”. Tegen deze regel nu, gaat het artikel van „O” m.i. rechtvaardig in. „O” schrijft toch, nog wel in het vetgedrukte gedeelte: „Het politieke Paascongres van de Gereformeerde Kerken, die zich onder leiding van Prof. Schilder hebben vrijgemaakt van de Gereformeerde Kerken”. Even verder schrijft hij over „tuchtprocedures, waardoor Prof. Schilder en de zijnen buiten de Geref. Kerken geraakten”. Weer verder heeft hij het over „een predikant der Kerken, onderhoudende art. 31 K.O. (de kerk, waartoe Prof. Schilder behoort)”. U zult toch weten, dat de „vrijgemaakte” zich niet vrijmaakten van de Gereformeerde Kerken; maar van besluiten van een bepaalde synode. U moet toch eveneens weten, dat zij in volle ernst beweren de wettige voortzetting dier kerken te zijn en dat de ongeveer 90 % der kerkleden, die zich niet vrijmaakten van die besluiten, buiten de Gereformeerde Kerken geraakt zijn. Uit het derde citaat blijkt, dat „O” de kerken, onderh. art. 31 K.O. liever niet als „Gereformeerde Kerken” aanduidt!

„Trouw” neemt dit alles op; nog wel als hoofdartikel; zonder ook maar één woord critiek van de hoofdredacteur! Als eens een artikel aan „Trouw” aangeboden werd, waarin over de Geref. Kerken (bedoeld dan die kerken, die, ter voorkoming van misverstand nog steeds geen postale aanduiding aangenomen hebben, maar volmaakt doen, alsof zij DE Gereformeerde Kerken zijn!) geschreven werd op een wijze als in dit artikel over de Geref. Kerken, onderh. art. 31 K.O., en ondertekend b.v. met K.S. of B.H. of C.V., zoudt U het dan ook, zonder enige critische noot, geplaatst hebben als hoofdartikel;

gesteld, dat de inhoud verder even „degeijk” was als van dit artikel? Ik weet zeker van niet!

De kwalificaties van ons, vrijgemaakte Gereformeerden, die in dit artikel voorkomen, zijn dan ook voor ons krenkend.

En ook door de plaatsing van dit artikel heeft „Trouw” zijn kerkelijke onpartijdigheid laten doorbreken.

Bovendien bevat het artikel aperte onjuistheden. „O” schrijft toch maar: „Zo heeft (volgens het Amersfoortse congres) de heer Schouten geweigerd, om de kerkelijke tuchtprocedures, waardoor Prof. Schilder en de zijnen buiten de Geref. Kerken geraakten, tot onderwerp van bespreking te maken in partijverband”.

U weet ook wel: dit heeft geen vrijgemaakte geweld, noch voorgesteld. Die weten heus wel, dat kerkelijke zaken, als beroepen van een predikant, candidaatstellingen voor ouderlingen, ook tuchtprocedures over in zonde levende leden der kerk, alleen maar thuis horen op de kerkelijke vergaderingen en niet op die van een kiesvereniging. Maar U zult mij, als het goed is, ook toe moeten stemmen, dat kerkelijke tuchtprocedures wel degelijk veldragende konsekwenties kunnen hebben voor allerlei werkzaamheden in het Koninkrijk Gods, waartoe ook de christelijke politiek behoort. Deze konsekwenties van bepaalde kerkelijke besluiten hebben wij ter sprake willen brengen en willen wij nog ter sprake brengen; niet die besluiten zelf! De besluiten zijn voldoende publiek gemaakt; destijds wijdde „De Standaard” 7 kolommen druks aan het rapport over de schorsing van Prof. Schilder! Dan zijn de konsekwenties eveneens publiek. Dat willen wij, omdat wij door die besluiten met hun konsekwenties de eenheid van de A.R.-partij in ernstig gevaar zien gebracht; en, omdat wij prijs stellen op een hechte eenheid; en wars zijn van alle tweespalt onder hen, die geloven in onze Here Christus.

Maar dan is het niet slechts een totaal verkeerde weergave van het karakter onzer daden, maar een buitengewoon krenkende kwalificering dier daden; te meer, als dan nog boven dit artikel staat: „Nieuwe Tweespalt”. Niet onduidelijk toch staat hier: als de christelijke politiek en de christelijke partijen weggevaagd waren geworden, was dat te wijten geweest aan de felle aanval der Barthianen. Nauwelijks van deze felle aanval bekomen, ziet de partijleiding zich geplaatst voor een nieuwe opstekende storm, „mogelijk een scheuring”, dan is dat te wijten aan die, door de vrijgemaakten ontketende storm! Degenen, die dus op de bres willen springen voor een hechte eenheid, en die daarom ernstige pogingen aan willen wenden om een basis van samenwerking, die aan het vermolmen geslagen is, te vervangen door een degelijke, uitgemaakt voor..... scheurmakers! Ten diepste wordt, ook in deze beschuldiging, weer stelling genomen in het kerkelijke conflict.

Ik zou nog veel meer kunnen noemen; maar zal dit nu niet doen.

Ik zou U, gezien het bovenstaande, wel dringend willen verzoeken, in het eerstvolgende nummer van het Weekblad „Trouw”, op een opvallende plaats op de eerste pagina, te willen medelen, dat dit artikel door de hoofdredactie in zijn geheel wordt teruggenomen.

Terwijl ik er dan voor het vervolg prijs op zal stellen, als vóór de plaatsing scherper critiek op de inhoud wordt uitgeoefend.

Ik deel U ten slotte mee, dat ik mij, over dit artikel ook gewend heb tot het Bestuur van de A.R.-kiesvereniging te Leiden.

Hoogachtend,
(w.g.) P. JASPERSE.

Op dit schrijven kreeg ik 1 Mei 1948 op papier van de Hoofdredactie het volgende antwoord:

Den Weledelgeboren Heer P. Jasperse (arts),
Witte Singel 72, Leiden.

Weledelgeboren Heer,

Naar aanleiding van Uw brief van 17 April, moge ik U medelen, dat naar mijn mening het door U bestreden hoofdartikel in het Weekblad „Trouw”, niet rechtsdraads ingaat tegen hetgeen ik U verleden jaar geschreven heb aangaande het positie kiezen in het kerkelijk conflict. Het congres te Amersfoort handelde over politieke zaken.

Voor het overige kan ik U medelen, dat ik de verantwoordelijkheid voor het opnemen van dit artikel aanvaard.

Er is niet het minste bezwaar tegen, de naam van den schrijver te zeggen. Dat is Prof. Mr N. Okma. De ondertekening met één letter dient niet ter verdoezeling. Het is van algemene bekendheid, dat Prof. Okma aldus signeert.

Hoogachtend,
Uw dw.,
(w.g.) BRUINS SLOT.

Op 8 Mei heb ik aan Dr Bruins Slot opnieuw geschreven. Deze brief was van den volgende inhoud:

Weled. zeergel. Heer!

De inhoud van Uw schrijven d.d. 1 Mei j.l. steide mij zeer teleur. Ging het niet om een zaak van vervaande strekking, ik zou er U niet op geantwoord hebben.

Nu de eenheid van de A.R.-partij door zulk een antwoord in direct gevaar komt, acht ik mij geroepen, juist ter wille van de bewaring van die eenheid, U nogmaals te schrijven.

Het bedroevende van Uw antwoord is, dat U op de hoofdzak, die ik in mijn schrijven aan U, d.d. 17 Apr. j.l. aansneem, in het geheel niet ingaat. U poneert slechts, dat dit artikel van Prof. Okma niet rechtsdraads ingaat tegen wat U mij vorig jaar schreef aangaande het positie-kiezen in het kerkelijk conflict; maar U voegt er geen enkele weerlegging bij, van wat ik U schreef.

U merkt alleen op: „Het congres te Amersfoort handelde over politieke zaken”.

Maar ik schreef U niet over het congres te Amersfoort; maar over het artikel „Nieuwe Tweespalt” van Prof. Okma in het weekblad „Trouw” van 9 April 1948! Dat artikel kiest wel degelijk positie in het kerkelijk